

14.06.2016

«Інтелекту ніколи не буває забагато». Інтерв'ю голови профспілки працівників НАН України А. І. Широкова радіостанції «Голос Києва»

13 червня 2016 р. гостем чергового випуску передачі «Резонансна тема» радіостанції «Голос Києва» став голова профспілки працівників НАН України кандидат філософських наук А. Широков, який розповів про загальноакадемічну акцію протесту, що відбудеться в Києві 15 червня 2016 р., а також про вимоги, з якими вчені Національної академії наук і національних галузевих академій наук пікетуватимуть будівлю Уряду ([Національна академія наук України](#)).

За словами А. Широкова, вітчизняна наука перебуває у кризовому стані. Це пов'язано із жалюгідним бюджетним фінансуванням. В той час, коли видаткова частина державного бюджету на 2016 р. зросла на 14,2 % – порівняно з 2015 р., загальні витрати на наукову сферу, навпаки, скоротилися на 19 % (для Національної академії наук України цей показник становить 12,2 %). Негативні тенденції, які перешкоджають розвитку вітчизняної науки, спостерігаються вже досить давно, однак лише в 2016 р. набули особливо загрозливих рис. Склалася безпрецедентна ситуація, негативні наслідки якої загрожують існуванню науки як такої. У зв'язку з критичною ситуацією більшість наукових установ НАН України змушені працювати в режимі неповного робочого часу – 3-4, а в деяких академічних інститутах – і 2 дні на тиждень. Аби зберегти своє робоче місце, вчені пишуть заяви про надання неоплачуваних відпусток, оскільки грошей, виділених цього року з бюджету, бракує на виплату навіть заробітної платні. За підрахунками фахівців профспілки працівників НАН України, з огляду на недофінансування, грошей може не вистачити на оплату майже 3,5 місяців роботи вчених. Національна академія наук України потребує виділення щонайменше додаткових 483 млн грн з держбюджету, 453 млн грн з яких необхідно витратити тільки на покриття вищезгаданої нестачі. Крім того, середня заробітна плата науковців теж зменшилася – з 3992 грн до 3560 грн тоді як аналогічний показник за галузями економіки складає близько 4,5 тис. грн, а у промисловості – близько 6 тис. грн. А. Широков зазначив, що це – не єдина проблема, від якої потерпає українська наука, адже не менш складним є і стан матеріально-технічного забезпечення досліджень.

Голова профспілки працівників НАН України також звернув увагу радіослухачів на той факт, що за даними ЮНЕСКО кількість людей, які працюють у науковій сфері, за останні 5 років зросла у світі на 20 %. В нашій же державі спостерігається протилежна тенденція, адже впродовж того самого періоду кількість вітчизняних учених скоротилася на близько 17 %. Із

1991 р. чисельність співробітників НАН України скоротилася втричі – з майже 90 тис. осіб до близько 34 тис. і продовжує далі зменшуватися катастрофічними темпами. Тільки за минулий рік з Академії звільнилося 2830 співробітників.

Як нагадав гість радіопередачі, наприкінці грудня 2015 р. Президент України П. Порошенко підписав ухвалену парламентом у листопаді того ж року нову редакцію Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», положення якого передбачають, зокрема, поступове збільшення видатків на наукову сферу до показника 1,7 % ВВП, а також поступове підвищення посадових окладів працівникам галузі. Однак без внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» виконання прогресивного профільного закону, що регулює наукову сферу, неможливе.

На думку А. Широкова, влада недостатньо уваги приділяє вирішенню проблем науки, хоча саме наука забезпечує прогрес країни за всіма напрямками. До того ж, роботи, виконувані вченими – зокрема науковцями НАН України, – заощаджують державі мільярди бюджетних гривень, але самі вчені не отримують за це гідної винагороди. Йдеться, наприклад, про роботи, що проводилися за участі дослідників Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут», Інституту ядерних досліджень НАН України й деяких інших установ Академії та дали змогу відтермінувати спорудження нових енергоблоків вітчизняних атомних електростанцій, суттєво подовживши термін експлуатації вже наявних енергоблоків. Фахівці НАЕК «Енергоатом» підрахували, що щорічна економія коштів тільки на одному реакторі складає 1,5 млрд грн. Крім розробок, призначених для потреб енергетики та заощадження енергії, понад 50 % якої нині виробляються в Україні саме на атомних електростанціях, вчені Академії пропонують нові технології і для цілого спектру інших галузей, у тому числі й для зміцнення національної безпеки та посилення оборони країни. Проте, не маючи достатнього фінансування, науковці не зможуть продовжувати ефективну роботу в цій галузі. Це означає, що захист і сприяння розвитку наукової сфери має бути пріоритетним і стратегічно важливим завданням керівництва держави – урядовців, парламентаріїв і, врешті-решт, Президента України.

Наостанок А. Широков підкреслив, що вчені не можуть дозволити, аби Україна перетворилася на країну без майбутнього, що реально їй загрожує в разі подальшої свідомої руйнації наукової сфери. Гість радіопередачі також висловив сподівання на те, що влада не лише слухатиме науковців, а й нарешті почує їх, і закликав усіх небайдужих громадян підтримати загальноакадемічну акцію протесту 15 червня 2016 р.